

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Monikielisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistuminen

Outi Arvola

KT, tutkijatohtori, Turun yliopisto

Yliopistonopettaja, Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius

Monikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa ja
esiopetuksessa -syysseminaari

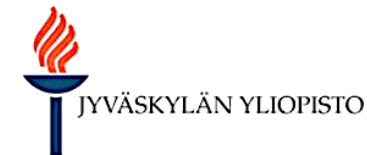
Opetushallitus, 28.9.2023 Helsinki

Esittely Outi Arvola

Turun yliopisto
University of Turku

- Varhaiskasvatuksen opettaja, esi- ja alkuopetus (1999-2006)
- Turun ammattikorkeakoulun lehtori, sosiaali- ja kasvatusala, TKI-hankkeet (2006-) ja täydennyskoulutus
- Kouluttaja (2020–)
- Projektikoordinaattori, Sateenkaari Koto ry (2022–)
- Yliopistonopettaja, Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius, Jyväskylän yliopisto (2023–)
- 2006 KM (erityispedagogiikka, esi- ja alkuopetus, psykologia)
- 2021 KT, Turun yliopisto (Varhaiskasvatus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana)
- 2023– Postdoc-tutkija, Turun yliopisto (Avaimia yhteiseen ymmärrykseen)

Sateenkaari Koto
– Arki täynnä pieniä ihmeitä –

TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

ESITYKSEN SISÄLTÖ

Osa I: Varhaiskasvatus ja esiopetus lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana

Osa II: Tutkimusten keskeiset tulokset

Osa III: Monikielisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollisuudet

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OSA I

Varhaiskasvatus ja esiopetus lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana

Varhaiskasvatus ja esiopetus: oppimismahdollisuuksien alku

- Tukee lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.
- Edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä.
- Vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana.
- Parantaa lasten oppimisedellytyksiä.

Lasten osallisuuden kokemukset

- Osallistumista, toimimista, liittymistä, kokemista, suhteissa olemista, kuulumista, mukaan ottamista, vaikuttamista ja demokratiaa, toiminnan järjestämistä sekä johtamista.
- Osallisuus on tärkeä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvo: Nähdään jokainen osaavana ja pystyvänä toimijana, jolla tulisi olla mahdollisuus osallistua omalla tavallaan.
- Lasten luomien vertaissuhteiden merkitys keskeinen. Aiemmissa tutkimuksissa tuotu esille lasten yksinäisyyden, joukkoon kuulumattomuuden kokemuksia ja yhteisen kielen puute.
- Lapset tarvitsevat kuulumisen ja yhteisen maailman jakamisen kokemuksia.

mm. Harju-Luukkainen 2023; Hellman & Lauritsen 2017; Junttila 2023; Kangas, Lastikka & Karlsson 2021; Kibsgaard 2017, Kangas, Lastikka & Arvola 2023

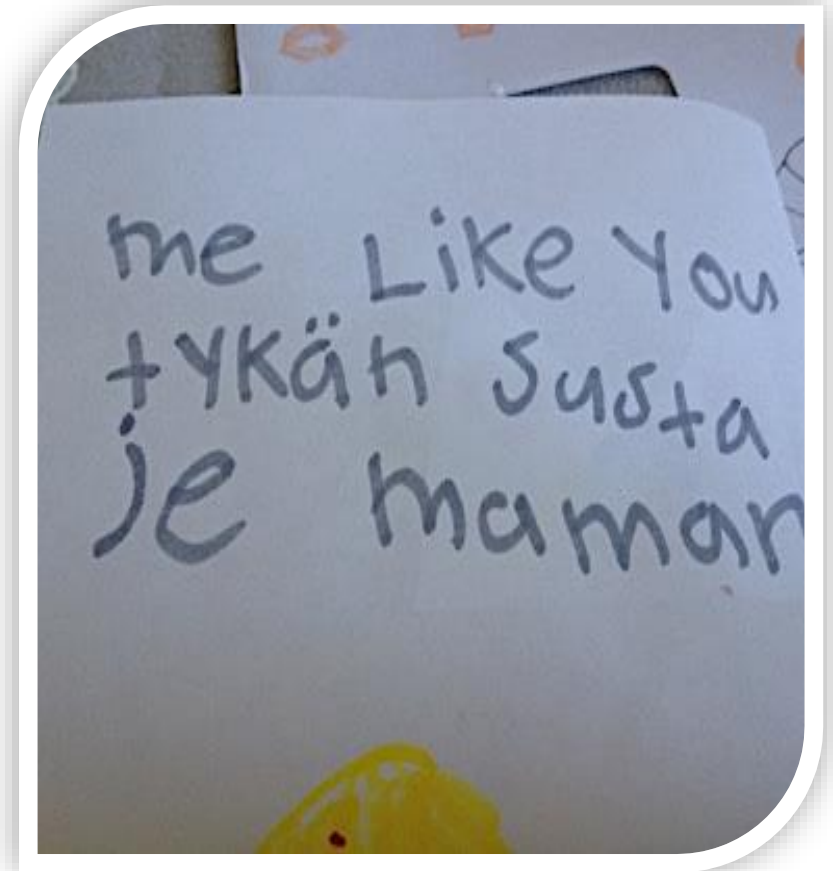
Inklusiivisen osallisuuden toimintakulttuurin elementtejä

- Välittäminen
- Sensitiivisyys
- Yhteisöllisyys
- Turvallisuus
- Yhteinen toiminta
- Yhteenkuuluvuus
- Tukeminen
- Iloitseminen

Monikielisyys enemmän näkyväksi

- Lapset ja vanhemmat kokevat, että monen kielen ylläpito on vaikeaa ja haastavaa.
- Lapset ymmärtävät puutteensa eri kielissä.
- Lapset kuitenkin kokevat ylpeyttä siitä, että he osaavat monta kieltä. Tämä motivoi lapsia.
- Lapset usein suosivat tai alkavat suosia koulukieltä. Äidinkieli saattaa koulun alkaessa jäädä pois tai kielenkehitys heikommalla kielellä loppua kokonaan.

Ammattilaisen sensitiivisyys mahdollistaa lapsen ja perheen osallisuuden ja oppimisen

- Halua, kykyä ja herkkyyttä ymmärtää jokaista lasta ja perhettä.
- Nähdä lapsi tai perhe yksilöllisesti kielen, kulttuurin ja katsomuksen takana.
- Kulttuurisesti ja kielitietoisesti herkkää oppimista, opetusta ja kasvatusta.
- Moninaisuuden sanoittamista.
- Sopivaa asennoitumista ja vastaanottavaisuutta moninaisista lähtökohdista tulevia lapsia ja perheitä kohtaan.

Arvola 2020; Keskitalo 2019; Kangas, Lastikka & Karlsson 2021; OPH 2022; Sirkko & Kyrönlampi 2021; Taylor & Sobel 2011

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OSA II

Tutkimusten keskeiset tulokset

Varhaiskasvatus lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana

- Väitöstutkimuksen keskeiset tulokset ja suositukset

Arvola, O. (2021). *Varhaiskasvatus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana*. Väitöskirja. Turun yliopisto.

[Varhaiskasvatus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana - UTUPub](#)

Tutkimuksen tarkoitus

- Kuvattiin eri kieli- ja kulttuuritaustaisten, varhaiskasvatusikäisten lasten arjen näyttäytymistä ammattilaisten havainnoimana varhaiskasvatuksen kontekstissa.
- Kuvattiin
 - eri kieli- ja kulttuuritaustaisten, varhaiskasvatuksessa olevien lasten taitoja ja oppimisen tuen tarpeita kasvattajien arvioimina.
 - lasten osallisuuden toteutumista varhaiskasvatuksen arjessa.
 - osallisuutta ja sosiaalisia rooleja leikkitilanteissa.
 - hyvän oppimisympäristön piirteitä, jotka tukevat lasten paremman varhaiskasvatusarjen muotoutumista.

- N= 2250 lasta, 53 % poikia ja 47 % tyttöjä.
- Mukana 12 kaupunkia: Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Järvenpää, Kerava, Kouvola, Mäntsälä, Nurmijärvi, Sipoo, Turku ja Vantaa.
- Eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia aineistossa yhteensä 15,7 %, N=309.
- Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten määrä vaihteli runsaasti eri kuntien välillä, yhteensä heitä oli 108 eri ryhmässä.

Lasten taitojen arviointi

Oppimistaidot

- Lasten oppimistaitojen osa-alueen tuen tarve oli suurempi kuin kantaväestön lasten tuen tarve.
- Motoriset taidot olivat hyvät, osin paremmat kuin kantaväestön lapsilla.
- Hienomotoriset taidot olivat samalla tasolla kantaväestön lasten kanssa.
- Tukea tarvitaan kielellisissä taidoissa ja oppimaan oppimisen taidoissa.

Arvioitava taito	Ei eri kieli- ja kulttuuritaustaisia vanhempia ka (KH)	Eri kieli- ja kulttuuritaustainen äiti ka (KH)	Eri kieli- ja kulttuuritaustainen isä ka (KH)	Molemmilla vanhemmilla eri kieli- ja kulttuuritausta ka (KH)	p
Oppimiseen liittyvä summamuuttuja	2,09 (1,01)	2,70 (1,12)	2,17 (1,06)	2,81 (1,02)	p< ,0005
Tarvitsee tukea kielellisissä taidoissa	2,07 (1,28)	3,33 (1,45)	2,35 (1,46)	3,91 (1,25)	p < ,0005
Tarvitsee runsaasti tukea oppimisessa ja metakognitiivisissa taidoissa (oppimaan oppiminen)	2,24 (1,23)	2,84 (1,38)	2,51 (1,38)	2,88 (1,38)	p< ,0005
Tarvitsee runsaasti tukea karkea-motorisessa kehityksessä	1,90 (1,10)	2,13 (1,29)	1,73 (1,03)	2,04 (1,13)	0,400
Tarvitsee runsaasti tukea hienomotorisessa kehityksessä	2,11 (1,26)	2,52 (1,42)	2,13 (1,29)	2,30 (1,32)	0,408

Itsesäätelytaidot

- Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset erosivat itsesäätelytaidoiltaan kantaväestön lapsista, joskin erot olivat suhteellisen pieniä.
- Kaikissa tilastollisesti merkitsevissä ryhmien eroissa oli kyseessä tilannespesifien (tilanteeseen tai toimintaan liittyvä tarkkaavaisuuden säätely tai vireystaso) tekijöiden huomiointi.

Arvioitava taito	Ei eri kieli- ja kulttuuritaustaisia vanhempia ka (KH)	Eri kieli- ja kulttuuritaustainen äiti ka (KH)	Eri kieli- ja kulttuuritaustainen isä ka (KH)	Molemmilla vanhemmilla eri kieli- ja kulttuuritausta p ka (KH)	
Itsensäätelytaitojen summamuuttuja	3,44 (0,88)	3,21 (0,85)	3,29 (0,84)	3,24 (0,86)	0,006
Säätlee tarkkaavaisuuttaan tilanteen edellyttämällä tavalla	3,59 (1,15)	3,21 (1,20)	3,30 (1,20)	3,29 (1,19)	p< ,0005
Kykenee ylläpitämään tilanteeseen ja toimintaan sopivan vireystason	3,75 (1,08)	3,42 (1,07)	3,45 (1,15)	3,44 (1,06)	p< ,0005
Hillitsee reaktioitaan tilanteeseen ja toimintaan sopivalla tavalla	3,56 (1,15)	3,37 (1,19)	3,59 (1,22)	3,30 (1,12)	0,023
Ei vaikeuksia kohdata ja käsitellä turhauttavia tilanteita vuorovaikutteisesti	3,21 (1,18)	2,99 (1,22)	3,01 (0,98)	2,97 (1,12)	0,026
Käsittelee muiden tunteita sensitiivisesti	3,33 (1,13)	3,11 (1,05)	3,22 (0,96)	3,17 (1,09)	0,128
Käsittelee omia tunteitaan sensitiivisesti	3,39 (1,11)	3,16 (1,04)	3,37 (0,97)	3,32 (1,03)	0,274
Menettää helposti tunteidensa hallinnan turhauttavissa tilanteissa	2,54 (1,36)	2,69 (1,32)	2,70 (1,42)	2,67 (1,37)	0,346
On itsepintainen ja omaehtoinen (ja ehkä itsekeskeinen) vertaissuhteissa	2,73 (1,01)	2,85 (1,36)	2,89 (1,28)	2,88 (1,28)	0,408

Sosiaaliset taidot

- Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset erosivat sosiaalisten taitojen osalta kantaväestön lapsista.
- Luovuus mielikuvaleikissä ja lapsiryhmässä ilmenevät sosiaaliset taidot näyttäytyivät vähäisempinä.

Arvioitava taito	Ei eri kieli- ja kulttuuritaustaisia vanhempia ka (KH)	Eri kieli- ja kulttuuritaustainen äiti ka (KH)	Eri kieli- ja kulttuuritaustainen isä ka (KH)	Molemmilla vanhemmilla eri kieli- ja kulttuuritausta ka (KH)	P
Sosiaalisten taitojen summamuuttuja	3,79 (0,76)	3,53 (0,76)	3,77 (0,76)	3,59 (0,74)	p<,0005
On luova mielikuvaleikissä	4,01 (1,04)	3,31 (1,20)	3,98 (1,08)	3,56 (1,15)	p<,0005
Omaa hyvät sosiaaliset taidot lapsiryhmässä	3,64 (1,07)	3,33 (1,01)	3,64 (1,02)	3,31 (1,07)	p<,0005
On mukautuva, avoin ja huomioiva vertais-suhteissa	3,56 (1,07)	3,27 (1,10)	3,54 (1,03)	3,31 (1,04)	0,008
On osallistuva, avoin ja aloitteellinen vertaissuhteissa	3,62 (1,05)	3,44 (0,98)	3,55 (1,16)	3,38 (1,10)	0,041
On vetäytyvä tai ei-sosiaalinen vertaissuhteissa	1,98 (1,15)	1,99 (0,98)	2,04 (1,10)	2,11 (1,04)	0,377
On turvallisesti kiinnittynyt päivähoiton henkilökuntaan	4,43 (1,02)	4,27 (0,83)	4,46 (0,67)	4,45 (0,69)	0,530
Välttää vaikeita ja haastavia tilanteita	2,73 (1,17)	2,88 (1,16)	2,74 (1,16)	2,77 (1,10)	0,726

Huomioitavaa

- Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset näyttäisivät näiden tutkimustulosten perusteella tarvitsevan tukea erityisesti varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen
 - tilanteisiin kiinnittymiseen
 - sosiaalisiin taitoihin
 - mielikuvaleikkiin
 - toisen kielen oppimiseen
 - metakognitiivisten taitojen oppimiseen
- Näitä lasten taitojen osa-alueita on mahdollisuus vahvistaa aktiivisesti!

Osallisuus on yhteydessä erityisesti

- lapsen toimintaan sitoutumiseen
- emotioneihin
- vertaissuhteisiin
- leikkiin
- fyysisiin aktiviteetteihin

Observoitu toiminta	r	p-arvo	N
Sitoutuminen toimintaan	0,393	<0,0005	308
Sitoutuminen lapsiryhmään (kaksi tai useampi lapsi). Esimerkiksi lelut voidaan sisällyttää huomion kohteeksi.	0,381	<0,0005	308
Observoitu tunne on yllättynyt, varuillaan, peloissaan tai jännittynyt	0,297	<0,0005	308
Observoitu tunne on iloinen, sitoutunut	0,289	<0,0005	308
Roolileikki (lapsella tai lelulla on rooli)	0,285	<0,0005	308
Kontaktien määrä suhteessa toisiin lapsiin	0,267	<0,0005	308
Lapsen fyysinen aktiivisuus	0,255	<0,0005	308
Osoittaa huomiota toista lasta kohtaan (esimerkiksi lelu voidaan laskea huomion kohteeksi)	0,21	<0,0005	308

Osallisuutta mahdollistavat tekijät varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimisympäristöissä

- Yhteistyö perheiden kanssa: kuuntelu ja keskustelu päivittäin
- Leikit, luova toiminta, projektit
- Lasten mahdollisuus vaikuttaa toimintaan
- Pedagoginen johtaminen

Oppimisympäristön arvio	Observoitu osallistuminen (r)	p-arvo	
Kasvatuskumppanuudessa panostamme perheiden kuunteluun ja päivittäisiin keskusteluihin	-0,191	0,001	
Lapsille on luotu mahdollisuuksia vaikuttaa arjen toimintoihin	-0,178	0,002	
Erilaisia projekteja ja teemoja kehitellään usein yhdessä lasten kanssa	-0,166	0,003	
Ryhmässä luetaan lapsille paljon	-0,137	0,016	
Lasten leikki on yleensä vapaata ja itsenäistä	-0,137	0,016	
Pedagogista johtajuutta tulisi vahvistaa yksikössämme	-0,123	0,031	
Lasten luovuus ja itseilmaisu ovat tänä vuonna todella kukoistaneet	-0,117	0,039	

Perheiden osallisuus

- Opettajien osaamista vertailevat kansainväliset tutkimustulokset osoittavat opettajien kokevan tarvitsevansa eniten lisää osaamista lasten osallisuuden ja oman päätöksenteon tukemiseen sekä perheiden osallisuuden mahdollistamiseen.
- Perheiden osallistuminen toimintakulttuurin suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin lisää mm. osallisuuden kokemuksia, yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä.
- Perheiden osallisuuden kokemuksille olennaisia elementtejä ovat vastavuoroisuus, dialogi ja keskinäinen ymmärrys, tuki ja yksilöllinen huomioiminen sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden huomioiminen.
- Inklusiivisen kasvatustyön pohjaa luodaan perheiden kanssa tehtävän yhteistyön, joustavuuden, hoidon ja turvallisuuden huomioimisen kautta.

Arvola 2021; Flecha 2015; Kangas ym. 2021; Lastikka 2019; Peterson ym. 2016; Ragnarsdóttir ym. 2017

Liikunta selkeästi yhteydessä osallisuuteen

- Erityisesti korkean syketason liikunta on yhteydessä osallisuuteen
- Mukaanpääsy
- Vertaissuhteet

Yhdessä ihmettely,
tutkiminen

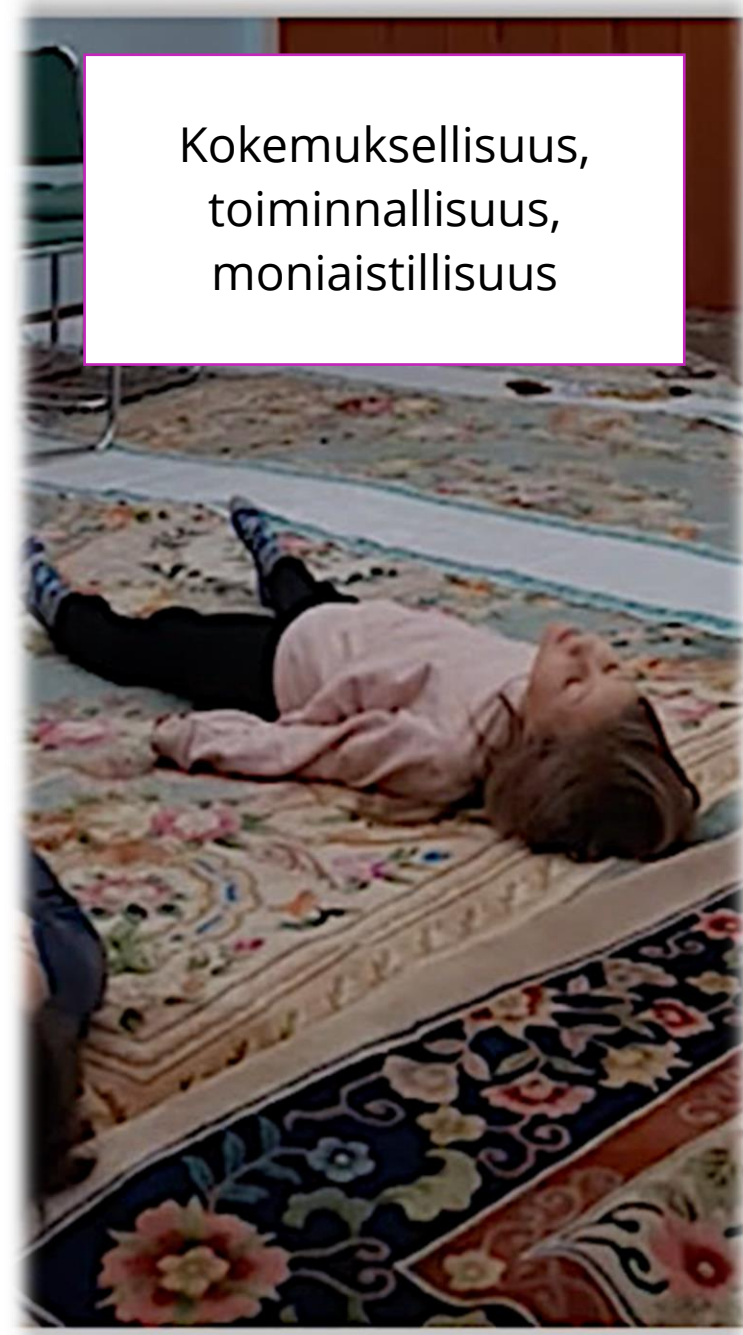

Toimintaa tulee rikastaa niin, että
todellisuus avautuu kaikille yhteisesti
ihmeteltäväksi ja ymmärrettäväksi.

Valokuvat ja materiaali: Monikatsomukselliset
oppimisen tilat varhaiskasvatuksessa -hanke,
<https://blogs.helsinki.fi/monikatsomukselliset-tilat-varhaiskasvatuksessa/>

28.-29.9.2023 Monikielisuuden tukeminen-syysseminaari

Kokemuksellisuus,
toiminnallisuus,
moniaistillisuus

Avaimia yhteiseen ymmärrykseen:
Inkluusion, moninaisuuden
ja osallisuuden toteutuminen lapsen
koulutuspolulla –tutkimushanke

(Arvola, Lastikka & Kangas)

- Tarkastellaan **inkluusion, moninaisuuden, osallisuuden ja tuen toteutumista** varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa leikin, vuorovaikutuksen tuen sekä kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien oppimisympäristön näkökulmista.
- Tavoitteena
- **Lisätä yhteistä ymmärrystä** lasten, huoltajien ja ammattilaisten kesken
- **Antaa perusteluja ja työvälineitä** varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kehittämiseen.

Inklusiivisen leikin elementit

- henkilöstön osallisuus ja aktiivinen läsnäolo
- toisto joustavalla suunnitelmalla ja mukautuvilla tavoitteilla
- leikillinen kieli ja leikin ilo
- sanaton viestintä ja kehonkieli
- riittävästi aikaa leikille ja sen havainnoinnille

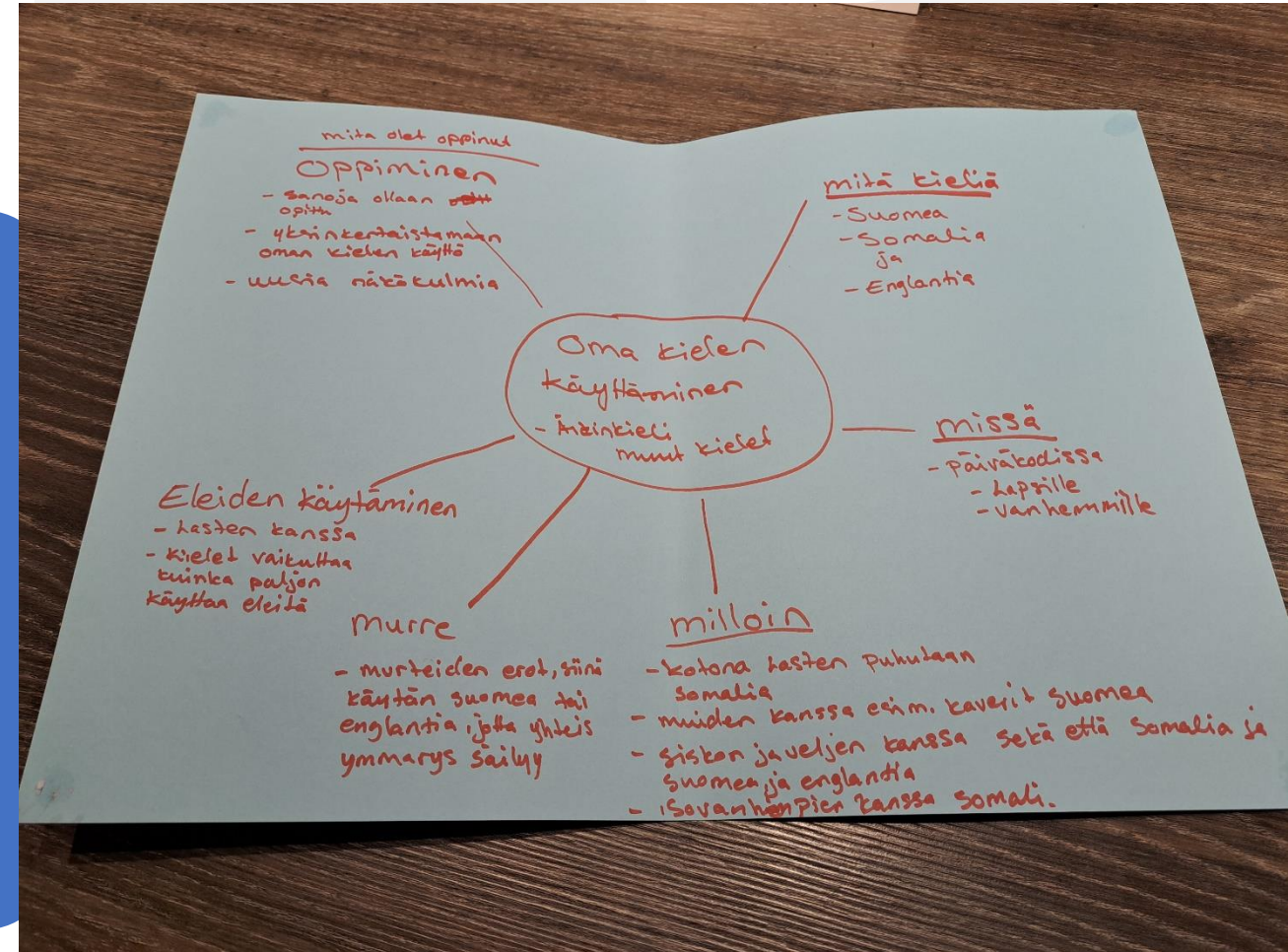
Kangas, J., Lastikka, A-L. & Arvola, O. (2023).
Inclusive Play: Defining Elements of Playful Teaching and Learning in Culturally and Linguistically Diverse ECEC.

Kielikartat

- Language maps

Tutkitaan, miten eri kieli- ja kulttuuritaustaiset varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ammattilaiset tarjoavat lapsille mahdollisuuksia käyttää kotikieliään.

- käyttävät pedagogiikkaa, joka hyödyntää lasten kielen ja oppimisen vahvuuksia.
- osaavat helpottaa käsitteiden, taitojen ja tietojen oppimista lasten kotikielillä leikkiin perustuvassa ympäristössä.
- kehittävät lasten sosiaalisia ja viestintätaitoja kotikielillä.

Tell me your story (Dutton ym. 2018)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OSA III

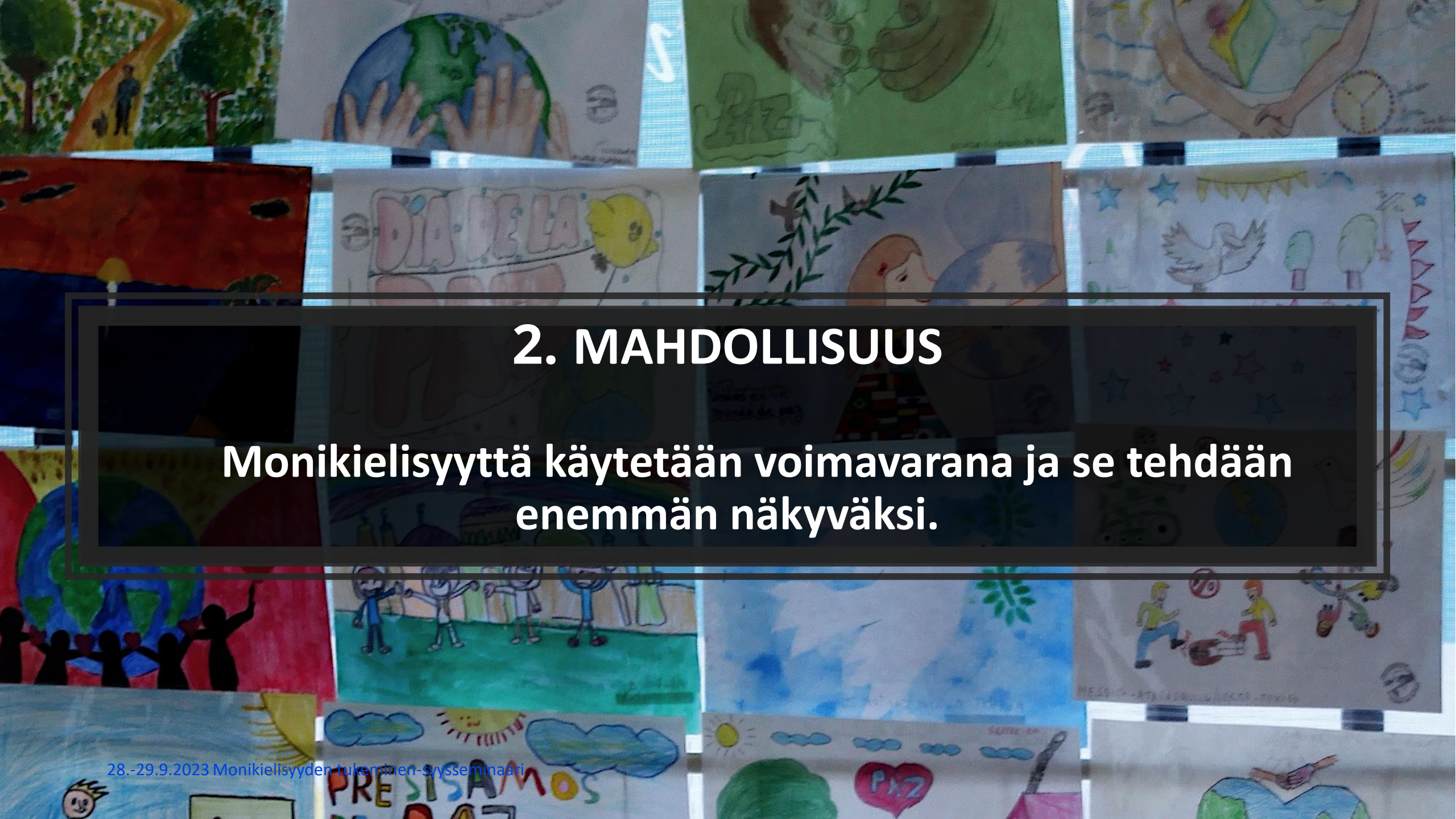
Monikielisten lasten osallisuuden ja oppimisen
mahdollisuudet

A close-up photograph of several people's hands and forearms. They are holding hands in a circle, creating a sense of unity and support. The sleeves are various colors: red, orange, green, blue, and brown. The hands are of different skin tones, suggesting a diverse group. The background is blurred, focusing attention on the hands.

1. MAHDOLLISUUS

**Ammattilaisilla on yhteinen ymmärrys
lapsesta ja perheestä.**

The background is a collage of various children's drawings. Some drawings show hands holding a globe, others show people holding hands, and some have text like 'DIA DE LA' and 'PRE SISA MOS'. There are also drawings of a swan, a person with a red flower in their hair, and a person with a sword.

2. MAHDOLLISUUS

**Monikielisyyttä käytetään voimavarana ja se tehdään
enemmän näkyväksi.**

3. MAHDOLLISUUS

**Tiimillä on tahto löytää ja ottaa käyttöön
monipuoliset kommunikointikanavat.**

4. MAHDOLLISUUS

Ammattilaiset ovat aktiivisesti läsnäolevana tukena leikissä ja liikkeessä.

5. MAHDOLLISUUS

**Yhteisellä ilolla ja huumorilla rakennetaan toiminnallista ja
tutkivaa oppimisympäristöä.**

28.-29.9.2023 Monikielisyyden tukeminen-syysseminaari

6. MAHDOLLISUUS

Vertaissuhteita vahvistetaan ja hyödynnetään aktiivisesti.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Outi Arvola

sähköposti: outi.a.m.arvola@jyu.fi

